

Пропозиції
до проекту Постанови Верховної Ради України
«Про особливості законодавчого врегулювання засад забезпечення
компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації
проти України»
(реєстр. № 9280 від 08.05.2023 р.)*

Метою проекту Постанови є необхідність визначення на законодавчому рівні основних принципів подальшого захисту прав громадян України, які були порушені внаслідок збройної агресії, за рахунок компенсацій від Російської Федерації (далі – РФ).

У пояснювальній записці до проекту Постанови зазначається, що нею пропонується «окреслити на законодавчому рівні умови і напрямки роботи Кабінету Міністрів України щодо визначення джерел компенсацій від Російської Федерації у вигляді можливості отримання абсолютною більшістю громадян України (за винятком певного кола осіб, наприклад, засуджених за злочини проти національної безпеки) безпосередніх компенсацій у розмірі не менше 10 % від ВВП РФ (2,224 трлн дол. США). При цьому, сума приблизно у розмірі 143 млрд дол. США передбачена на військові витрати країни-агресора, яка має бути повністю демілітаризована в майбутньому.

Щорічний розподіл між громадянами України означеної суми (за виключенням витрат на адміністрування) у рівних частках протягом мінімум 20 наступних років забезпечить справедливість і суттєву матеріальну підтримку для громадян України. У результаті до 40 мільйонів українців (включно з дітьми) зможуть отримати по 15 000 гривень щомісяця».

Підтримуючи ідею щодо необхідності вирішення питання відшкодування шкоди, завданої громадянам України збройною агресією, звертаємо увагу, що зміст проекту Постанови у багатьох моментах відображає зміст законопроекту «Про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 9279 від 08.05.2023 р.). Отже, більшість зауважень, викладених у пропозиціях до проекту Закону України № 9279, стосується й проекту, що розглядається.

Слід відзначити, що проект Постанови не містить конкретні «умови і напрями роботи Кабінету Міністрів України», які мав би передбачати. Зокрема, не відображено органи, відповідальні за надання компенсацій, тривалість їх виплат, порядок складення реєстрів осіб, яким мають виплачуватися компенсації, черговість цих виплат тощо. Таким чином, закладаються суттєві ризики, у тому числі й корупційні, що можуть виникнути у зв'язку з підготовкою та прийняттям проекту відповідної Постанови.

Звертаємо увагу, що не відповідають принципу правової визначеності формулювання: «право жертви агресії, зокрема, на отримання компенсації за отриману моральну шкоду, яку завдала Російська Федерація, починаючи з

20 лютого 2014 року» (пункт 5 розділу I проекту); «за рахунок коштів, які належать Російській Федерації» (пункт 7 розділу I); «компенсації, які отримуються жертвами агресії за отриману моральну шкоду, мають розподілятися між ними у рівних частках» (пункт 8 розділу I); «створення Компенсаційного фонду для адміністрування розподілу компенсацій, який буде діяти на підставі додатково прийнятих нормативно-правових актів не пізніше дати закінчення війни з Російською Федерацією» (пункт 9 розділу I).

Щодо розділу II проекту Постанови зауважимо, що ідеєю накладення арешту на кошти й майно РФ загалом та її окремих підсанкційних громадян зокрема є забезпечення відшкодування шкоди, завданої Україні та її громадянам збройною агресією. У цьому світлі незрозумілим видається звернення Верховної Ради України щодо резервування не менше 10 % заарештованих коштів Російської Федерації або коштів, отриманих від реалізації арештованих активів Російської Федерації, для компенсації жертвам збройної агресії РФ. На нашу думку, розподіл отриманих від інших держав коштів має здійснюватися самою Україною, а не шляхом резервування їх третіми особами (що, своєю чергою, потребуватиме внесення змін до їх рішень та уявляється мало реалістичним). Не цілком коректним видається також заклик до «урядів країн світу». У контексті міжнародного права доцільнішим виглядає звернення до держав світу, враховуючи, що суб'єктом правовідносин є саме держава, та з урахуванням того, що держави мають різний державний устрій та розподіл повноважень між органами державної влади.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.